



Informatie  
voor de professionelen

---

# Geestelijke gezondheid: eerstelijnszorgaanbod

December 2023 Editie

---

---



Collectief actie ondernemen  
om de welzijns- en gezondheids-  
organisatie te veranderen.





Informatie  
voor de professionelen

<b>1. Inhoudsopgave</b>	<b>2</b>
<b>2. Algemeen principe</b>	<b>4</b>
<b>3. Multidisciplinair werk</b>	<b>5</b>
<b>4. Gedetailleerde inhoud</b>	
4.1 Aanbod, voorzieningen en diensten	
4.1.1 Plaatselijke begeleiding	<b>6</b>
4.1.2 Centra voor gezinsplanning	<b>7</b>
4.1.3 Eerstelijnspsychologische zorg	<b>8</b>
4.1.4 Zelfstandige psychologen	<b>12</b>
4.1.5 Mobiele teams	<b>13</b>
4.1.6 Centra voor geestelijke gezondheid (CGG)	<b>15</b>
4.2 Doelgroepen	
4.2.1 Kinderen/Adolescenten	<b>15</b>
4.2.2 Senioren	<b>17</b>
4.2.3 Niet-verzekerden	<b>18</b>
4.3 Specifieke thema's	<b>19</b>
4.3.1 Crisis of noodgeval	<b>17</b>
4.3.2 Zelfmoordcrisis	<b>21</b>
4.3.3 Tabaksontwenning	<b>23</b>
<b>5. Ook zij staan voor u klaar</b>	<b>25</b>
<b>6. Bijlagen</b>	<b>27</b>



## 1 Algemeen principe

Geestelijke gezondheid is 'een toestand van welzijn waarin iemand tot ontplooiing kan komen, met de normale spanningen van het leven kan omgaan, productief werk kan verrichten en kan bijdragen aan het leven in zijn of haar gemeenschap. In deze positieve zin is geestelijke gezondheid de **basis voor het welzijn van een individu en voor het goed functioneren van een gemeenschap**'. (WGO).

Volgens de WGO zou in 80% van de behoeften van de algemene bevolking moeten worden voorzien door eerstelijnszorg en alternatieve benaderingen voor de inschakeling van gespecialiseerde zorg.

De hervormingen van de geestelijke gezondheidszorg in België en de toename van psychische nood bij de bevolking vragen om duidelijkheid over de hulpinstanties en de terugbetalingen in de Belgische geestelijke gezondheidszorg.

Deze focus is gericht op Brusselse zorgverleners en socialehulpverleners die mensen met **psychische stoornissen** begeleiden. De focus geeft objectieve en concrete informatie over de bestaande hulp en terugbetalingen in Brussel. Het bundelt gegevens over wetgeving en organisatie van de zorg. Brusselse zorgverleners en socialehulpverleners vinden hier de praktische informatie die ze nodig hebben om de betrokkenen en hun omgeving te ondersteunen. Alleen ambulante en eerstelijnsdiensten worden beschreven.

### DE 'STEPPED CARE' – EN 'MATCHED CARE' – AANPAK

In België streven de netwerken voor geestelijke gezondheidszorg steeds meer naar een **nabijheidsbenadering**, een begeleiding **in fasen** ('stepped care')<sup>1</sup> die ook is aangepast aan de **individuele behoeften**, aan de situatie van de patiënt en van zijn omgeving ('matched care') (nota CGV 2021/239 – RIZIV – 26 juli 2021).

Wanneer de situatie de mogelijkheden van ambulante (eerstelijns-)zorg en in continuïteit daarmee overstijgt, moet/kan een follow-up in een ziekenhuis of psychiatrisch ziekenhuis worden overwogen.

Om de patiënt zo goed mogelijk te oriënteren in overeenstemming met zijn of haar wensen en behoeften, zijn verschillende plaatselijke hulpinstanties nuttig. De praktische fiche '**Een netwerk opbouwen**' in de bijlage geeft een concrete visuele voorstelling van het netwerk van de zorg- of socialehulpverlener. Dit document is geïnspireerd op de werkzaamheden die

<sup>1</sup> Kohn L, Obyn C, Adriaenssens J, Christiaens W, Van Cauter X, Eyssen M. Organisatie- en financieringsmodel voor de psychologische zorg – Samenvatting. Health Services Research (HSR). Brussel: Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). 2016. KCE Reports 265Bs. D/2016/10.273/32

de antenne Brussels Oost in 2017 heeft verricht. Het doel is de zorg- of socialehulpverlener te ondersteunen bij de opbouw zijn of haar 'stepped care'-netwerk buiten of binnen het netwerk 'geestelijke gezondheidszorg'.

→ Neem contact met ons op voor suggesties: 02/880.29.80

## BRUSSELSE TERRITORIALE ORGANISATIE

Het Brussels grondgebied is verdeeld in 4 antennes. Die verenigen alle actoren die actief zijn in de sector van de geestelijke gezondheidszorg. Door de coördinatie per antenne kan gezorgd worden voor een verwijzing die het best is aangepast aan de situatie van de patiënt.

→ Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de coördinatoren van de 4 Brusselse antennes.

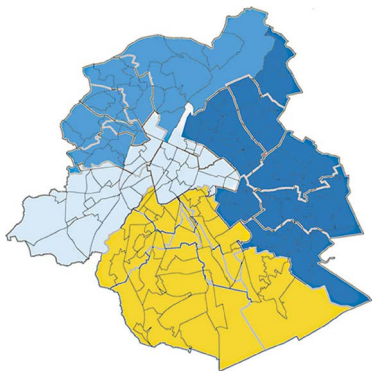
**De opdracht van de Brusselse Liga voor Geestelijke Gezondheid** bestaat erin vragen, problemen en praktijken op het gebied van de geestelijke gezondheid te bevorderen, met name door ruimten en momenten voor uitwisseling te organiseren. Ze is ook de Federatie van de door de Cocof erkende diensten voor geestelijke gezondheidszorg en vertegenwoordigt hen in de contacten met de autoriteiten.

→ [lbsm.be](http://lbsm.be)

Het **overlegplatform voor geestelijke gezondheid** moet in het belang van de bewoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het overleg tussen de psychiatrische instellingen en diensten die er actief zijn, bevorderen en organiseren. [www.geestelijkegezondheid.brussels](http://www.geestelijkegezondheid.brussels)



**Raadpleeg het specifieke repertorium:**  
→ ["geestelijke gezondheid"](#)



### Norwest

Molenbeek (buiten de stadsgrenzen), Sint-Agatha-Berchem, Ganshoren, Koekelberg, Jette, Laken, Neder-Over-Heembeek

### Bruxelles-Est

Etterbeek, Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe, Sint-Lambrechts-Woluwe, Schaarbeek, Evere, Haren

### Hermes Plus

Anderlecht, Molenbeek (wijken aan het kanaal), Pentagon en Europese wijk (Brussel), Sint-Joost-Ten-Node, noordelijke wijk (Brussel-deel)

### Rézone

Vorst, Sint-Gillis, Elsene, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde, Louizawijk (Brussel)



+32 2 880 29 80  
[helpdesk@brusano.brussels](mailto:helpdesk@brusano.brussels)  
→ [www.brusano.brussels](http://www.brusano.brussels)

## 2 Multidisciplinair werk

De huisarts is soms de eerste tot wie de patiënt zich wendt in geval van psychische nood.

 1710 = Gratis nummer om een huisarts te vinden in de buurt van de woonplaats van de patiënt.

Naast de huisarts kan ook het zorg- en sociale netwerk (apotheker, maatschappelijk werker, opvoeder, verpleegkundige, sociale coördinatie enz.) de patiënt, afhankelijk van zijn of haar behoeften en vragen, doorverwijzen naar verschillende zorg- of gemeenschapsstructuren. Ook voor de mantelzorg/familie/hulpnetwerk is een belangrijke rol weggelegd en er bestaan instanties om hem/haar te ondersteunen (zie 'Ook zij staan voor uw klaar').

### WAT DOET EEN PSYCHOLOOG?

In België is een psycholoog een beroepsbeoefenaar die een masterdiploma psychologie heeft behaald (5 jaar) en is aangesloten bij de Psychologencommissie ([www.compsy.be](http://www.compsy.be)), die de uitoefening van de functie van psycholoog certificeert. Psychologen vervullen, afhankelijk van hun interessegebied (b.v. school, werk, klinisch enz.), verschillende opdrachten waarbij ze het publiek ondersteunen. Met instemming van de patiënt kunnen ze samenwerken met de huisarts, een psychiater of andere beroepsbeoefenaars.

### WAT DOET EEN PSYCHIATER?

Een psychiater is een arts die een specialisatie in de psychiatrie heeft gevolgd. Hij kan een psychische stoornis diagnosticeren, een behandeling voorschrijven die is aangepast aan de aangetroffen pathologie en de patiënt therapeutische maatregelen voorstellen.

### WAT DOET EEN PSYCHOTHERAPEUT?

Een psychotherapeut is een beroepsbeoefenaar (arts/psychiater, klinisch psycholoog of klinisch orthopedagoog) die een aanvullende opleiding in psychotherapie heeft gevolgd. Er zijn verschillende specialisaties in psychotherapie beschikbaar voor deze professionals. Een

psychotherapeut biedt therapeutische begeleiding volgens zijn/haar specialisatie.

### WAT DOET EEN VERPLEEGKUNDIGE DIE GESPECIALISEERD IS IN PSYCHIATRIE EN GEESTELIJKE GEZONDHEID?

Een verpleegkundige die gespecialiseerd is in psychiatrie en geestelijke gezondheid werkt met een multidisciplinair team om de patiënt te ondersteunen en een zo groot mogelijke autonomie voor de patiënt na te streven. Hij/zij heeft verschillende opdrachten en is een 'verbindingpersoon' tussen de patiënt, zijn/haar familie en de artsen.

### WAT DOET EEN VERPLEEGKUNDIGE DIE GESPECIALISEERD IS IN DE SOCIALE GEZONDHEIDSZORG?

De verpleegkundige die gespecialiseerd is in sociale gezondheidszorg wil de gezondheid bevorderen, ziekten voorkomen en sociale ongelijkheden op het vlak van gezondheid verminderen. Hij/zij werkt hoofdzakelijk met groepen patiënten met gemeenschappelijke kenmerken en specifieke gezondheidsbehoeften. Nadat hij/zij een sociale diagnose heeft gesteld, ontwikkelt hij/zij adequate preventieve, curatieve en rehabilitatieve maatregelen. Hij/zij voert ook individuele gesprekken om de patiënt op psychosociaal of administratief vlak te begeleiden.

### 3 Overzichtstabel

Deze overzichtstabel wordt louter ter informatie verstrekt. Voor een gepaste doorverwijzing staat de helpdesk van Brusano tot uw beschikking: 02/880.29.80



**Raadpleeg het specifieke repertorium:**  
→ 'geestelijke gezondheid'

#### Stel uzelf de volgende vragen:

1. Hoe is het **contact** met de patiënt? (Face to face mogelijk? angsten? enz.)
2. Welke **professionals** zijn al aanwezig? (Maison médicale (wijkgezondheidscentrum)?)
3. Is de **verzekeraar** van de patiënt in orde?
4. Wat zijn de **financiële mogelijkheden** van de patiënt? (€ 50? € 11? € 4? € 0? enz.)
5. Wat is het **profiel** van de patiënt? (Alleenstaand? Gezin? Geschikte woning? Vrije tijd? enz.)
6. Welke **interventies** werden al voorgesteld aan de patiënt?

Behoeften Dienst	Sociaal isolement	Ondersteuning thuis of op een andere plaats (café, park enz.)	Ondersteuning in een centrum/ praktijk	Enkel psychologische ondersteuning	Directe multidisciplinaire ondersteuning
Plaatselijke begeleiding	✓	✓	✗	✗	✗
Centres de planning familial (centra voor gezinsplanning)	✗	✗	✓	✓	✓
Zelfstandige psychologen	✗	✗	✓	✓	✗
Eerstelijns psychologische zorg	✗	✓	✓	✓	✗
Mobiele teams	✗	✓	✗	✓	✓
Centra voor geestelijke gezondheid (CGG)	✗	✗	✓	✗	✓

Toegang tot de eerstelijns psychologische zorg die onder de overeenkomst valt, is enkel mogelijk voor personen met een INSZ-nummer (RN of BIS).



+32 2 880 29 80  
helpdesk@brusano.brussels  
→ www.brusano.brussels

## 4 Gedetailleerde inhoud

### 4.1 Aanbod, voorzieningen en diensten

#### 4.1.1 Plaatselijke begeleiding

##### ALGEMENE INFORMATIE

Volgens de 'stepped care'-benadering moet als eerste een beroep worden gedaan op plaatselijke hulpinstanties (behalve in geval van crisis of noodsituatie). Enkele voorbeelden van plaatsen en instanties: buurtcentra, gemeenschapscentra (vele activiteiten), patiëntenverenigingen, sportcentra, gemeentediensten, collectieve moestuinen moestuinen, praatgroepen ... De 'ontmoetingsplekken' zijn plaatsen die gericht zijn op geestelijke gezondheid en die een verscheidenheid aan activiteiten aanbieden en inclusie en verbinding bevorderen. Sommige hebben een doelpubliek, andere staan open voor iedereen. In een niet-stigmatiserende context kan er worden gewerkt aan zelfrespect, ontwikkeling van persoonlijke vaardigheden en een gevoel van eigenwaarde. Dit kan parallel gebeuren of, indien nodig, in afwachting van een meer gespecialiseerde begeleiding in geestelijke gezondheid.

##### TOEGANGSVORWAARDEN

Elke dienst of instelling heeft zijn eigen toegangsvoorwaarden (doelpubliek, tarieven enz.), afhankelijk van zijn erkenning of werking. De meeste ervan stellen bepaalde attitudes als voorwaarde voor toegang: stiptheid, sociale relaties enz. In het ideale geval kan professionele ondersteuning helpen om de betrokkene tijdens het eerste contact naar deze plaatsen te begeleiden. Er kan ook een beroep worden gedaan op de sociale dienst van de betreffende dienst.

##### HULP EN TERUGBETALING

Sommige ziekenfondsen bieden een financiële tegemoetkoming aan, bijvoorbeeld voor inschrijving in een sportcentrum. De gemeenten en OCMW's kunnen ook doorverwijzen naar plaatselijke diensten, afhankelijk van de financiële mogelijkheden van de betrokkene.

##### PRAKTISCH

De begeleidingsvraag kan door elke beroepsbeoefenaar of door de patiënt zelf worden gesteld.

Het repertorium 'Sociaal Brussel' van het Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie (**CDCS-CMDC**) biedt informatie over de verschillende diensten die in Brussel beschikbaar zijn ([www.sociaal.brussels](http://www.sociaal.brussels)).

Raadpleeg voor de ontmoetingsplekken de specifieke gids gepubliceerd door de Brusselse Liga voor Geestelijke Gezondheid: [lbsm.be](http://lbsm.be)

Brussels Platform Geestelijke Gezondheid (BPGG) geeft een overzicht van de verschillende diensten voor geestelijke gezondheid en gemeenschapsruimten/plaatsen waarvan het doel verband houdt met geestelijke gezondheid ([www.geestelijkegezondheid.brussels](http://www.geestelijkegezondheid.brussels)). Het BPGG heeft ook een poster gepubliceerd met een overzicht van een groot aantal diensten voor geestelijke gezondheidszorg in Brussel. Het is gratis in gedrukte vorm verkrijgbaar. [Online versie](#)



### 4.1.2 Centres de planning familial (centra voor gezinsplanning)

#### ALGEMENE INFORMATIE

De centres de planning familial zijn voor iedereen toegankelijk. Multidisciplinaire teams beantwoorden elke vraag in verband met levensmoeilijkheden van welke aard ook. In deze centra worden ook preventie- en bewustmakingsactiviteiten aangeboden. Deze centra worden erkend door de COCOF.

#### TOEGANGSVORWAARDEN

##### De patiënt:

- is in staat om er alleen vergezeld door een vertrouwenspersoon naartoe te gaan
- kan een wederkerige relatie aangaan en is geïnteresseerd in dit zorgaanbod
- heeft problemen die verband houden van het relationele, emotionele en seksuele leven.

#### HULP EN TERUGBETALING

In de centres de planning familial is het onthaal gratis, maar voor consultaties moet worden betaald. De prijs van de raadplegingen hangt af van het centrum en van het soort raadpleging dat wordt gevraagd (medisch, sociaal, psychologisch, juridisch, seksuologisch, gezinsbemiddeling enz.). In principe wordt de prijs aangepast aan de financiële situatie van de patiënt. Het is raadzaam om dit vooraf te vragen bij het maken van een afspraak.

#### PRAKTISCH

De begeleidingsvraag kan door elke beroepsbeoefenaar of door de patiënt zelf worden gesteld. Raadplegingen kunnen plaatsvinden met of zonder afspraak, afhankelijk van de gevraagde specialiteit. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het centrum voor gezinsplanning. De vertrouwelijkheid en het medisch geheim worden gewaarborgd door de professionals die in de centra werken, met inbegrip van de persoon die verantwoordelijk is voor het onthaal. Er is geen medisch voorschrift nodig.

##### Franstalige kant:

In Wallonië en Brussel hebben de vier federaties van de centres de planning familial zich verenigd in een informaticaportaal met de naam 'Love Attitude'. Daar is een lijst van alle bestaande centra opgenomen ([www.loveattitude.be](http://www.loveattitude.be)).

##### Nederlandstalige kant:

In Vlaanderen en Brussel vervult het CAW ('Centrum Algemeen Welzijnswerk') onder meer soortgelijke opdrachten als een centre de planning familial. In 2014 zijn CAW Mozaïek en CAW Archipel gefuseerd. Het CAW is opgedeeld in drie onthaaldiensten die gevestigd zijn in Anderlecht, Jette en Brussel.



**Raadpleeg het specifieke  
repertorium:**  
→ ['geestelijke gezondheid'](#)



+32 2 880 29 80  
helpdesk@brusano.brussels  
→ [www.brusano.brussels](http://www.brusano.brussels)

### 4.1.3 Eerstelijns psychologische zorg

#### ALGEMENE INFORMATIE

Het systeem van eerstelijns psychologische raadplegingen biedt patiënten van alle leeftijden gedeeltelijk terugbetaalde raadplegingen (individueel of in groep) klinische psychologen of orthopedagogen (professionals die patiënten met leermoeilijkheden begeleiden), zelfstandig of in dienst van een geconventioneerde dienst, met het oog op een snelle begeleiding en een verbetering van preventie, opsporing en vroegtijdige interventie.

Dit aanbod is gericht op een betere toegankelijkheid van de geestelijke gezondheidszorg en draagt bij tot de instandhouding en/of het herstel van het algemeen psychologisch welzijn.

De raadplegingen die worden gedekt door deze overeenkomst zijn beperkt in de tijd en zijn gericht op de diagnosestelling en de versterking van de patiënt (oplossingsgerichte behandeling, psycho-educatie, bevordering van de zelfredzaamheid).

Ze maken ook een doorverwijzing mogelijk naar gespecialiseerde psychologische zorg in geval van specifieke behoeften of langere interventie.

De interventie van de psycholoog of van de orthopedagoog kadert in een multidisciplinaire dynamiek in de aangegeven situaties.

De raadplegingen kunnen plaatsvinden in het kantoor van de dienstverlener, op plaatsen in de buurt waar de begunstigde regelmatig komt of thuis of vanop afstand, indien de begunstigde niet in staat is zich te verplaatsen.

#### TOEGANGSVORWAARDEN

##### Om in aanmerking te komen voor begeleiding moet de patiënt:

- zich richten tot een psycholoog of een klinisch orthopedagoog die gedekt is door de overeenkomst voor eerstelijns psychologische zorg
- in orde zijn met het ziekenfonds
- een wederkerige relatie kunnen aangaan en vragende partij zijn wat dit zorgaanbod betreft
- een lichte tot matige problematiek hebben, m.a.w.:
  - o die zich voordoet in het dagelijks leven (werk, gezin, sociaal, emotioneel enz.)
  - o die kan worden verbeterd door beperkte interventies
  - o waardoor de persoon zich niet in een situatie met een hoog risico van suïcide bevindt (veilige en stabiele context)

### Om als eerstelijns klinisch psycholoog of orthopedagoog te kunnen presteren en te worden vermeld (zelfstandigen)

In de huidige overeenkomst moet de zelfstandige dienstverlener:

- een samenwerkingsovereenkomst sluiten met de netwerken voor geestelijke gezondheidszorg 'Brumenta' of 'BruStars' (voor kinderen tot 23 jaar).
- houder zijn van het door de FOD Volksgezondheid afgeleverd visum en de toelating om klinische psychologie of klinische orthopedagogie uit te oefenen, en beschikken over een RIZIV-nummer (heeft de betreffende persoon er nog geen, dan krijgt hij/zij er een toegewezen).
- een klinische ervaring hebben binnen het domein van de eerstelijns psychologische zorg, aangetoond met een portfolio.
- zich minstens 4 uur per week engageren voor een netwerk.
- deelnemen aan het werk van het netwerk en aan door het netwerk voor geestelijke gezondheid georganiseerde opleidingen, lokaal georganiseerde intervisies/supervisies.
- samenwerken met de andere betrokkenen, het zorgnetwerk voor doorverwijzingen.
- de prestaties bevestigen bij UVC Brugmann voor Brumenta en bij HUDERF voor Bru-Stars (modaliteiten gedefinieerd door het netwerk).

### Voor de diensten

Voor de diensten bestaan er 2 mogelijkheden:

- Een conventionering vragen als dienst om de werkuren van een psycholoog in te zetten/te verhogen. De dienst zal worden gefinancierd per handeling voor de individuele of groepssessies uitgevoerd door de psycholoog.

De werknemer behoudt zich het recht voor om de arbeidsovereenkomst die de werknemer bindt te beëindigen of te wijzigen.

- Een 'referentieplek' worden door samen te werken met zelfstandige psychologen en steun verlenen aan de begunstigen door te zorgen voor een ondersteunend netwerk voor patiënten en lokalen voor de psychologen die betrokken zijn bij de conventie.

### Co-animatie door andere professionals

Andere gezondheidswerkers of zorg-/ ervaringsdeskundigen kunnen groepssessies ook mee animeren, op voorwaarde dat ze een samenwerkingsovereenkomst met een of meerdere netwerken voor geestelijke gezondheidszorg ondertekenen en aantonen dat ze beschikken over ervaring en deskundigheid binnen dit domein.

### Specifieke overeenkomst post-COVID

In het specifieke geval van een persoon bij wie de diagnose post-COVID door een huisarts is gesteld, kan de patiënt starten met een post-COVID-zorgtraject. Dit zorgtraject omvat de mogelijkheid tot een monodisciplinaire of multidisciplinaire opvolging, en in beide gevallen is de tussenkomst van een eerstelijnspsycholoog mogelijk. Het post-COVID-19-zorgtraject wordt ten vroegste gestart 12 weken na de eerste symptomen van acute COVID-19 en/of 12 weken na een positieve COVID-19-test.



## HULP EN TERUGBETALING

Aantal sessies waarop de begunstigde baat bij heeft per periode van 12 maanden:

<b>Kinderen en jongeren</b> (Bru-Stars, netwerk kind/jongere tot 23 jaar)	max. 10 individuele sessies of 8 groepssessies
<b>Volwassenen</b> (Brumeta, netwerk volwassene vanaf 15 jaar)	max. 8 individuele sessies of 5 groepssessies

<b>1e individuele sessie</b>	<b>Duur: 60 minuten → Diagnose.</b> → Indien wordt vastgesteld dat het eerstelijns psychologische aanbod niet aansluit bij de behoeften, moet de patiënt enkele pistes voor doorverwijzing krijgen.	<b>Honorarium: € 77,10</b> → De patiënt moet niets betalen voor de eerste sessie.
<b>Opvolging in individuele sessies.</b>	<b>Duur: 45 tot 60 minuten.</b> Naargelang van de behoeften: algemene psychologische zorg, oplossingsgerichte behandeling, begeleide zelfhulp, psycho-educatie of interventies die erop gericht zijn de zelfredzaamheid te versterken.	<b>Honorarium: € 77,10</b> → € 11 ten laste van de patiënt. € 4 indien verhoogde
<b>Of opvolging in groepssessies</b> (4 tot 15 personen)	<b>Duur: 90 tot 120 minuten.</b> 2 begeleiders per groep waaronder minstens één psycholoog.	<b>Honorarium: € 411,22 per 2 psychologen / 1 arts +1 psycholoog of € 335,15 voor een psycholoog en een andere zorgverlener</b> → € 2,5 ten laste van de patiënt
<b>Daarna ...</b> (buiten de eerstelijns-raadplegingen)	Indien de patiënt een intensievere, langdurigere begeleiding nodig heeft, kan de eerstelijnsbehandelaar doorverwijzen naar gespecialiseerde zorgen (al dan niet bij dezelfde dienstverlener) die ook worden gedekt door een RIZIV-overeenkomst.	

De patiënt betaalt enkel zijn/haar aandeel.

Het remgeld wordt in aanmerking genomen in de maximumfactuur van de patiënt. Bij bepaalde ziekenfondsen kan ook aanspraak worden gemaakt op aanvullende voordelen.

### Nomenclatuur

De nomenclatuurcodes verschillen naargelang het sessietype en de plaats waar de sessies worden georganiseerd. De codes zijn beschikbaar op de website van het RIZIV. ([www.inami.fgov.be/SiteCollectionDocuments/tarief\\_elp\\_klinisch\\_psycholoog\\_orthopedagoog\\_20220601.pdf](http://www.inami.fgov.be/SiteCollectionDocuments/tarief_elp_klinisch_psycholoog_orthopedagoog_20220601.pdf))  
Andere prestaties, waaronder de multidisciplinaire raadplegingen, zijn hier ook opgenomen.

### Specifieke overeenkomst post-COVID

Voor deze opvolging betaalt de patiënt geen enkele persoonlijke tussenkomst. Naargelang het type van het zorgtraject is een specifieke nomenclatuur van toepassing. De multidisciplinaire tussenkomst, de tussenkomst van een coördinator van het traject en/of deelname aan de teamvergaderingen zijn gedekt door deze specifieke overeenkomst.  
Voor meer gedetailleerde informatie betreffende de overeenkomst en te gebruiken nomenclatuur, kunt u de specifieke pagina op de website van het RIZIV raadplegen:  
[Terugbetaalde eerstelijnszorg langdurige symptomen COVID-besmetting - RIZIV.](#)

### IN DE PRAKTIJK

De netwerken voor geestelijke gezondheidszorg Bru-Stars en Brumenta streven ernaar de patiënt binnen 1 week tot 1 maand na de vraag om hulp een eerste sessie aan te bieden.

Er is geen medisch voorschrift nodig om toegang te krijgen tot dit aanbod, maar samenwerking tussen huisarts en psycholoog/orthopedagoog wordt wel verwacht.

Om in het kader van dit zorgaanbod een professional te vinden of om meer te weten te komen over de specifieke voorwaarden van de nieuwe overeenkomst, kunt u terecht op de website van [psybru.be](http://psybru.be)



#### 4.1.4 Zelfstandige psychologen

### ALGEMENE INFORMATIE

Zelfstandige psychologen hebben een masterdiploma in psychologie. De meeste psychologen zijn aangesloten bij een erkende beroepsvereniging. Om een ondernemingsnummer te krijgen, moet de psycholoog zich inschrijven bij de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO). De **Psychologencommissie (Compsy)** is een autonome federale instantie. Registratie is verplicht om de titel van psycholoog te mogen voeren.

De **Federatie van Psychologen (BFP)** is een federatie van 5 beroepsverenigingen. Haar opdracht is het beroep van psycholoog te vertegenwoordigen.

### TOEGANGSVOORWAARDEN

#### De patiënt:

- is in orde met het ziekenfonds indien hij/zij een gedeeltelijke terugbetaling wenst
- is in staat om naar de praktijk van de psycholoog te gaan
- kan een wederkerige relatie aangaan en is vragende partij wat dit aanbod betreft in dit zorgaanbod

### HULP EN TERUGBETALING

Zelfstandige psychologen buiten de conventies mogen hun honoraria vrij bepalen. Een consultatie duurt in het algemeen tussen 45 en 60 minuten en kost tussen € 30 en € 70. Het is raadzaam uw ziekenfonds te vragen welke tussenkomst ze aanbieden. Zij bieden allemaal een gedeeltelijke compensatie als onderdeel van hun aanvullende voordelen (HZIV is de enige zonder aanvullende voordelen en grijpt niet in).

### PRAKTISCH

Om een aanvraag in te dienen moet de betrokkene zelf contact opnemen met de psycholoog. Er is geen medisch voorschrift nodig. Meerdere oriëntaties en klinische benaderingen zijn mogelijk.

De wachttijd voor een eerste afspraak en de duur van de follow-up zijn afhankelijk van de dienstverlener waarmee contact wordt opgenomen.

Op federaal niveau worden psychologen die de officiële titel dragen vermeld op de website van de Psychologencommissie, maar hun contactgegevens zijn niet opgenomen.

Er zijn meerdere privéwebsites waar een lijst van bepaalde psychologen wordt gegeven. Daarom is het raadzaam om op de website van de commissie na te gaan of de psycholoog de officiële titel heeft voordat contact wordt opgenomen met de psycholoog.

## 4..1.5 Mobiele teams

### ALGEMENE INFORMATIE

Als gevolg van de hervormingen van de geestelijke gezondheidszorg zijn mobiele teams opgericht en/of versterkt om te voorzien in de behoeften van doelgroepen die niet naar zorg en diensten gaan en voor wie een outreachaanpak noodzakelijk is. Die gespecialiseerde multidisciplinaire teams gaan naar het huis van de patiënt of naar een door de patiënt voorgestelde plaats om hem/haar in zijn/haar vraag (of die van anderen) te begeleiden.

#### → Mobiele crisisteam (functie 2a)

<b>Namen van de teams</b>	<b>EMC Bruxelles Est:</b> is actief in het oosten van Brussel <b>Tandem +:</b> is actief in het westen van Brussel (HermesPlus)
<b>Doelgroep</b>	Volwassenen met acute problemen van geestelijke gezondheid
<b>Vraag</b>	Door elke aanwezige persoon of de patiënt zelf
<b>Plaats van interventie</b>	Leefomgeving van de patiënt
<b>Interventie</b>	Werk in duo. Samenwerking met beroepsnetwerk of niet
<b>Opvolgingsduur</b>	4-6 weken

#### → Mobiele teams voor langdurige zorg (functie 2b)

<b>Namen van de teams</b>	<p> <u>Mobiele teams voor langdurige zorg</u>  <b>Mobiwest:</b> antennezone Norwest (noord)  <b>MoveoPlus:</b> antennezone van Hermesplus (west)  <b>Tela:</b> antennezone Bruxelles-est (oost)  <b>TrACTor:</b> antennezone Rezone (zuid)  <u>PZT's (Psychiatrische zorg in de thuissituatie)</u>                      Caligo; Interligne; Prisme; Lila (NL); Psycot (overleg en ondersteuning aan professionals)                 </p>
<b>Doelgroep</b>	Ernstige en chronische geestelijke gezondheidsproblemen die langdurige thuiszorg vereisen
<b>Vraag</b>	Door elke aanwezige persoon of de patiënt zelf
<b>Plaats van interventie</b>	Leefomgeving van de patiënt / Plaats gekozen door de patiënt
<b>Interventie</b>	Werk in duo. Samenwerking met beroepsnetwerk of niet Begeleiding bij re-integratie, bevorderen van de toegang tot de gezondheidszorg en hulp om in ideale levensomstandigheden te leven. Hulp bij zelfredzaamheid. Werkt niet bij noodgevallen
<b>Opvolgingsduur</b>	Onbepaald



### → 'Gespecialiseerde' mobiele teams

De gespecialiseerde mobiele teams werden opgericht om begeleiding en steun te verlenen aan mensen met specifieke problemen.

<p><b>Namen van de teams en hun doelgroep</b></p>	<p><b>Mobiel 107-team Precariteit:</b> kwetsbaarheid  <b>SMES Support:</b> intervisie, overleg, enz. voor professionals + kwetsbaarheid  <b>Le Renfort:</b> intervisie, overleg, enz. voor professionals + verslaving  <b>EOLIA:</b> internering  <b>FORMAT:</b> mensen met interneringsstatuut  <b>Projet Cover:</b> kwetsbaarheid en verslaving  <b>Bru-Stars:</b> kinderen – jongeren  <b>Family Home Support:</b> gezinnen – naasten  <b>Maya:</b> dubbele diagnose</p>
<p><b>Vraag</b></p>	<p>Door elke aanwezige persoon of de patiënt zelf. Sommige diensten kunnen optreden zonder uitdrukkelijke vraag van de patiënt (bv. Mobiel team 107 Precariteit)</p>
<p><b>Plaats van interventie</b></p>	<p>Voornamelijk in de leefomgeving van de patiënt</p>
<p><b>Interventie</b></p>	<p>Specifiek voor elke dienst</p>
<p><b>Opvolgingsduur</b></p>	<p>Doorgaans onbepaald (naargelang de behoeften)</p>

### TOEGANGSVORWAARDEN

De voorwaarden om een beroep te doen op de mobiele teams zijn specifiek voor elk team.

In orde zijn met de verzekeraarbaarheid is geen voorwaarde voor toegang. De mobiele crisisteams treden op wanneer de patiënt niet in staat of niet bereid is om naar een plaats van zorgverlening of raadpleging te gaan.

Voorbeeld: een persoon kan zijn/haar woning niet verlaten (angstaanval), maar zoekt hulp. Zij treden ook op verzoek van al dan niet professionele derden op.

### HULP EN TERUGBETALING

De tussenkomst van de mobiele teams is volledig gratis. Bepaalde tussenkomsten van de psychiater kunnen worden gefactureerd aan de ziekenfondsen. Lidmaatschap van een verzekeringsinstelling is echter geen voorwaarde om in aanmerking te komen voor begeleiding.

### PRAKTISCH

De patiënt, zijn/haar naasten of de professional (zie repertorium) neemt per e-mail of per telefoon contact op met het team dat geschikt is voor de vraag. De vraag wordt vervolgens geanalyseerd (afhankelijk van de dienst waarmee contact is opgenomen) door het team, dat vervolgens contact opneemt met de beller om een afspraak te maken of hem/haar door te verwijzen naar een meer geschikte dienst.

Er werd een overzicht opgemaakt van alle mobiele teams en hun werking. Het werd opgesteld door het Brussels Platform voor Geestelijke Gezondheid (**Contact:** info@platformbxl.brussels)



#### 4.1.6 Centra voor geestelijke gezondheid (CGG)

##### ALGEMENE INFORMATIE

In de centra voor geestelijke gezondheidszorg zorgen multidisciplinaire teams voor de diagnose en de behandeling van psychologische en psychiatrische problemen. CGG's hanteren een plaatselijke begeleidingsaanpak en zijn actief op het gebied van preventie inzake geestelijke gezondheid.

##### TOEGANGSVORWAARDEN

CGG's zijn voor iedereen toegankelijk, zonder discriminatie of geografische beperkingen. De toegang wordt echter in het algemeen prioritair gegarandeerd volgens een logica van nabijheid, dus voor mensen die in de buurt van de dienst wonen.

##### De patiënt:

- lijdt aan psychische of psychologische problemen
- is in staat om naar het CGG te gaan of de dienstverlener thuis te ontvangen
- heeft multidisciplinaire ondersteuning nodig
- heeft nood aan nauwe coördinatie tussen verschillende begeleidingsgebieden

##### HULP EN TERUGBETALING

De tarieven, die eventueel door het ziekenfonds worden terugbetaald, zijn gematigd. Ze mogen in geen geval een beperking vormen voor raadpleging. De meeste CGG's bieden ook, rechtstreeks of via partners, maatschappelijke oriëntatie/begeleiding aan.

##### PRAKTISCH

De begeleidingsvraag kan door elke beroepsbeoefenaar of door de patiënt zelf worden gesteld. De meeste CGG's werken met een wachtlijst. Er is geen medisch voorschrift nodig om van de aangeboden diensten gebruik te maken.

#### 4.2 Doelgroepen

##### 4.2.1 Bijzondere situaties: kinderen/jongeren

##### BUITEN DE SCHOOL

Het Franstalige **ONE (Office de la Naissance et de l'Enfance)** en het Nederlandstalige **Kind&Gezin** bieden verschillende mogelijkheden voor preventieve psychomedisch-sociale begeleiding en verwijzing via multidisciplinaire consultaties die gratis toegankelijk zijn in een buitenschoolse omgeving en gericht zijn op de minderjarige en zijn familiale omgeving. Die diensten zijn vaak gekoppeld aan een specifieke leeftijdsgroep (bv. **Consultaties voor kinderen van het ONE** van 0 tot 6 jaar; **Consultaties Kind & Gezin** van 0 tot 3 jaar). De adressen van de onthaalcentra per gemeente zijn beschikbaar op de websites van beide organisaties, evenals gedetailleerde informatie over de verschillende projecten en thema's die aan bod komen.

Er zijn ook diensten die zich met meer specifieke situaties bezighouden (bv. de teams SOS Enfants van ONE voor mishandeling: [www.one.be](http://www.one.be) > thématique maltraitance).



## OP SCHOOL

In aansluiting op de schoolomgeving, maar met garantie van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid, hebben minderjarigen en hun gezinnen toegang tot een reeks diensten die onder meer de opdracht hebben de jongere en zijn gezin op te vangen en te begeleiden op het gebied van scholing, opvoeding, gezins- en sociaal leven, gezondheid, school- en beroepsoriëntatie enz. De teams zijn multidisciplinair en bestaan uit psychologen, maatschappelijk werkers en verpleegkundigen en/of artsen. Deze diensten zijn gratis en de geboden begeleiding is gericht op preventie, vroegtijdige diagnose en doorverwijzing naar specialistische zorg indien nodig. De doelleeftijd varieert van het begin van het kleuteronderwijs tot het einde van het secundair onderwijs. De bevoegdheden van de verschillende diensten zijn op basis van de gemeenschap en van het grondgebied uitgebouwd; de school waar de minderjarige school loopt kan doorverwijzen naar de juiste dienst.

- Centres Psycho-Médico-Sociaux (PMS)  
[Enseignement.be – Les Centres psycho-médico-sociaux](#)
- Services de Promotion de la Santé à l'École (PSE)  
[Enseignement.be – Services de Promotion de la Santé à l'école](#)
- Centrum voor Leerlingenbegeleiding Brussel (CLB)  
[GO! CLB Brussel](#)

## BRU-STARS

Het Brusselse netwerk voor geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren biedt een reeks diensten aan voor multidisciplinaire zorg bij crisissituaties en voor begeleiding op langere termijn, met inbegrip van mobiele teams. De doelgroep is voornamelijk de leeftijdsgroep van 0-18 jaar, met speciale aandacht voor de overgang naar de scharnierleeftijd van 16-23 jaar. Het netwerk kan optreden in complexe kinderpsychiatrische situaties (bv. in verband met autisme, verslavingen, verstandelijke beperking, doofheid, gejuridiseerde psychiatrische problemen, mishandeling enz.) en in gevallen waarin sociale, sociaal-economische en psychologische moeilijkheden met elkaar verweven zijn.

#### 4.2.2 Bijzondere situaties: senioren

Er zijn veel senioren in Brussel en er is hulp om hen te ondersteunen in hun dagelijks leven: thuishulp, sport- en culturele groepen, sociale restaurants enz.

Psychologische hulp is soms noodzakelijk. Net als voor volwassenen verdient de 'stepped care'-benadering de voorkeur.

Voor meer informatie kunt u de rubriek 'ouderen' raadplegen op de website van Sociaal Brussel ([www.social.brussels](http://www.social.brussels)) of contact opnemen met de gemeentediensten.

#### PROTOCOL 3 (PSY)

Het project 'Thuishulp voor personen ouder dan 60 jaar', dat door de federale overheid wordt gefinancierd, biedt drie soorten hulp: casemanagement, ergotherapeutische follow-up en psychologische follow-up. Dit project biedt steun aan ouderen die minder zelfredzaam worden, rechtstreeks in hun eigen huis in een van de 19 gemeenten van het gewest, alsook aan hun mantelzorgers. De diensten zijn gratis.

**Meer informatie op:** [www.brusano.brussels](http://www.brusano.brussels)

**Neem contact met ons op:** 02/880.29.80 of neem rechtstreeks contact op met een dienstverlener via het specifieke repertorium.



**Raadpleeg de ficus en het specifieke repertorium voor meer informatie:**  
 → ["Thuishulp voor personen ouder dan 60 jaar"](#)

#### DIONYSOS

Dionysos is een mobiel multidisciplinair ondersteuningsteam voor professionals die werken met 60-plussers, voor mantelzorgers en voor de betrokkenen zelf. Zij beluisteren de aanvraag (gezondheid/welzijn) en zullen een ontmoeting voorstellen om de nodige hulpmiddelen te mobiliseren die aan de situatie zijn aangepast. Ze zijn actief in de 19 Brusselse gemeenten. De aangeboden diensten zijn gratis (klever van het ziekenfonds noodzakelijk).

**Contactgegevens:** 02/888.70.57 (9-16 u.)  
 of e-mail [info@dionysos.brussels](mailto:info@dionysos.brussels)



+32 2 880 29 80  
[helpdesk@brusano.brussels](mailto:helpdesk@brusano.brussels)  
 → [www.brusano.brussels](http://www.brusano.brussels)

### 4.2.3 Bijzondere situaties: niet-verzekerden

Personen die niet aangesloten zijn bij een ziekenfonds maar geestelijke gezondheidszorg nodig hebben, kunnen worden doorverwezen naar het territoriaal bevoegde OCMW. Het OCMW gaat na of de betrokkene aan de theoretische voorwaarden voor verzekeraarheid voldoet en staat de betrokkene bij voor de opening van zijn rechten.

- **Niet-verzekerde, maar verzekerbare personen:**  
het OCMW zorgt voor de aansluiting bij een verzekeringsinstelling (ziekenfonds, HZIV enz.) en reikt eventueel een medische kaart uit
- **Niet-verzekerde, niet-verzekerbare personen:**  
(ex. geen wettelijk verblijfsrecht): het OCMW kan Dringende Medische Hulp (DMH) toekennen na certificatie door een arts of tandarts (Voor praktische aanwijzingen betreffende de certificatie en aanvraagprocedure van DMH, zie: Medimmigrant).

#### Meer weten?

- [http://www.ocmw-info-cpas.be/fiche\\_FV\\_nl/la\\_mise\\_en\\_ordre\\_de\\_mutuelle](http://www.ocmw-info-cpas.be/fiche_FV_nl/la_mise_en_ordre_de_mutuelle)
- [http://www.ocmw-info-cpas.be/fiche\\_FV\\_nl/laide\\_medicale\\_urgente](http://www.ocmw-info-cpas.be/fiche_FV_nl/laide_medicale_urgente)



De meeste psychologische verstrekkingen worden niet terugbetaald door de ziekenfondsen, noch door het OCMW via de DMH. Ze vallen vaak onder de aanvullende voordelen van de verzekeringsinstellingen en worden dus bijvoorbeeld niet terugbetaald door het HZIV.

Sommige verstrekkingen, zoals 'eerstelijns psychologische zorg', zijn echter wel in de basisdekking opgenomen. Daarom is het belangrijk om tijdens de begeleiding met het OCMW te overleggen om de meest geschikte oplossing te vinden.

Parallel daarmee kunnen verschillende specifieke diensten helpen, ondersteunen en doorverwijzen, afhankelijk van de specifieke situatie. Zij dragen bij tot een gepaste en geïntegreerde benadering van een vaak complexe behoefte die verder kan gaan dan het geestelijke gezondheidsprobleem (bv. verbannen personen, vluchtelingen, sekswerkers, druggebruikers, justitiabelen enz.). De meeste hulpinstanties zijn opgenomen in de repertoria van het OPGG ([www.geestelijkegezondheid.brussels](http://www.geestelijkegezondheid.brussels)) en van het **Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel** ([www.social.brussels](http://www.social.brussels)).

## 4.3 Specifieke thema's

### 4.3.1. Crisis of noodgeval

#### 1 INTERVIEW: 3 BELANGRIJKE VRAGEN

- Wat verwacht u van deze raadpleging?
- Waar maakt u zich het meeste zorgen over?
- Wat wenst u na afloop van de raadpleging?

#### 2 CRISIS OF SPOEDGEVAL?

##### Spoedpsychiatrie

##### ↳ Psychiatrische achtergrond

- Interventie gericht op de patiënt
- Regelmatig noodzakelijke ziekenhuisopnames
- Relatief rustige relationele verhouding

##### Crisissituaties

##### ↳ Psychiatrische symptomen gekoppeld aan een verstoord evenwicht maar geen echte pathologieën

- Interventie gericht op de context
- Achterhaal wat de crisis heeft veroorzaakt
- Werk aan de crisis ≠ de symptomen wegnemen of de patiënt verwijderen, maar deze crisis zien als een positieve kans voor verandering voor iedereen => belang van richting geven - ondersteuning - beschikbaarheid
- Zeldzame ziekenhuisopnames

Elke spoedgeval moet als een crisis worden beschouwd, maar niet elke crisis is een spoedgeval.

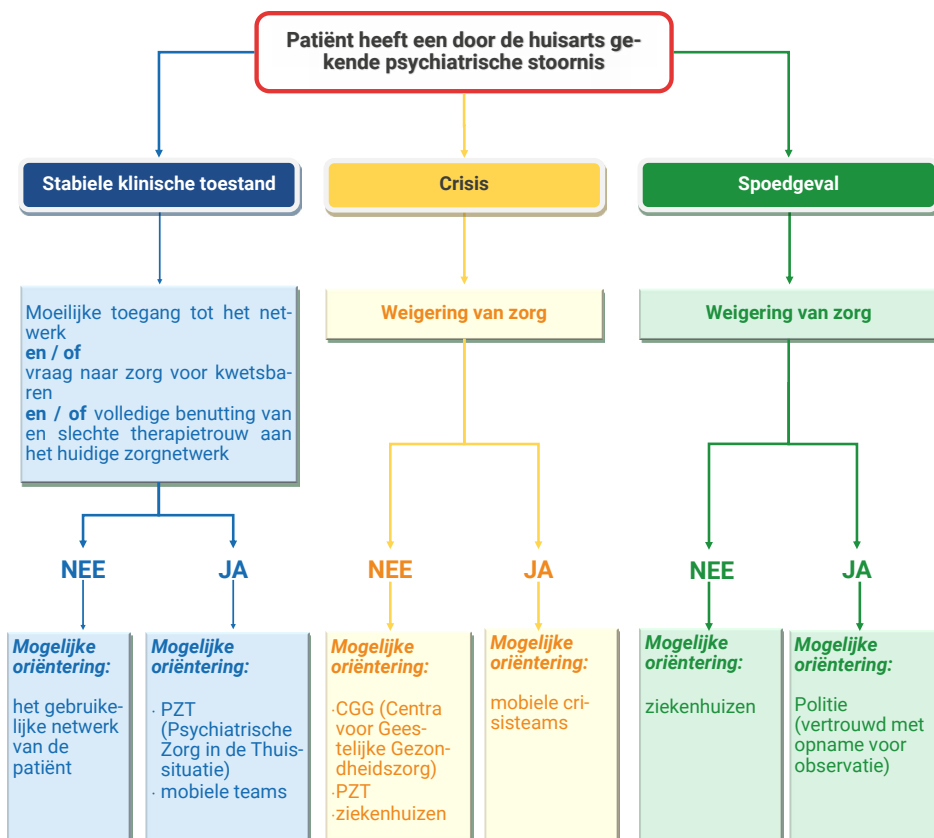
#### 3 HOUDING TIJDENS DE ORIËNTATIE

- Stel een flexibele reactie voor: geen belofte bij spoedgevallen!
- Verwijs door in de beste omstandigheden: geplande afspraak, telefonisch contact...
- Doe geen beloftes over wat er zal worden gedaan in termen van opvolging



## 4 ZIEKENHUIZEN

Instelling	Adres	Crisiscel	Spoedpsychiatrie
CHIREC - site Sint-Anna/Sint-Remi	Jules Graindorlaan, 66 - 1070 Brussel		02/434.35.91
UVC Brugmann - site Horta	Arthur Van Gehuchtenplein 4 - 1020 Brussel	02/477.20.00	02/477.20.00
UVC Brugmann - site Brien	Schaarbeekse Haardstraat 36 - 1030 Brussel		02/477.02.25
UMC Sint-Pieter - campus Hallepoort	Hoogstraat, 322 - 1000 Brussel		02/535.36.42
Universitair ziekenhuis St-Luc	Hippocrateslaan, 10 - 1200 Brussel	02/764.21.21	02/764.21.21
Kliniek Sint-Jan - site Kruidtuin	Kruidtuinlaan, 32 - 1000 Brussel		02/221.93.40
Kliniek Sint-Jan - site Middaglijn	Middaglijnstraat, 100 - 1210 Brussel		02/221.91.12
Erasmusziekenhuis	Lenniksebaan, 808 - 1070 Brussel	02/555.34.05	02/555.34.05
IZZ - site Molière-Longchamp	Marconistraat, 142 - 1190 Brussel		02/348.51.11
UZ Jette	Laarbeeklaan, 101 - 1090 Brussel		02/477.77.22



## 4.3.2. Zelfmoordcrisis

## 1 HOE EEN SUÏCIDALE PERSOON HERKENNEN?

- **Directe boodschappen:** ik wil er een eind aan maken; ik zou beter dood zijn...
  - **Indirecte boodschappen:** het is te moeilijk; ik kan er niet meer tegen...
  - **Zinspelingen:** ik heb mijn testament gemaakt; binnenkort hoef je je geen zorgen meer over mij te maken...
  - **Attitudes en gedrag:** risicogedrag; besluiteloosheid/plotseling een belangrijke beslissing nemen; een behoefte om zaken te regelen; gewijzigde relatie tot het lichaam (hygiëne, kleding); isolatie, zich terugtrekken, afwijzen van gebruikelijke relaties; plotse stopzetting of overinvestering (professioneel, spor...); weggeven van persoonlijke bezittingen; overmatig gebruik van alcohol, geneesmiddelen, drugs; prikkelbaarheid, pessimisme, verdriet, ontmoedigd zij...
  - **Symptomen:** angst(aanvallen); geheugenproblemen, aandachtsproblemen, slaapproblemen, verstoorde eetlust; tegenstrijdige, veranderende emoties;
- onsamenhangendheid, verward taalgebruik; gepieker; onvermogen om oplossingen voor problemen te vinden; zelfhaat, schaamte, zelfverachting; herhaalde somatische pijn; apathie of plotse euforie; hyperactiviteit of extreme traagheid...
- **Individuele factoren:** suïcidale antecedenten; mentale, lichamelijke gezondheidsproblemen; laag zelfbeeld; temperament en cognitieve stijl van het individu...
  - **Familiale factoren:** aanwezigheid van geweld; fysiek, psychologisch of seksueel misbruik; conflictueuze relatie met ouders; vroeg verlies en verlatting; ouders met verslavingsproblematiek of alcoholproblemen; verwaarlozing door de ouders; huwelijksproblemen; suïcidaal gedrag/psychische problemen van een geliefde...
  - **Psychosociale factoren:** sociaal isolement; verlies, breuk (rouw, echtscheiding, relatiebreuk, werk); problemen met de wet; gevoelens van eenzaamheid, in de steek gelaten worden...

## AAN TE RADEN

- Neem het lijden van de persoon ernstig
- Stimuleer het uitdrukken van gevoelens
- Vraag om vage woorden of zinspelingen te verduidelijken
- Pak het probleem van zelfmoord ondubbelzinnig aan
- Wees consistent en duidelijk over wat u gaat doen en wat uw grenzen zijn
- Concentreer u op de huidige crisis
- Blijf hoopvol
- Werk op de percepties
- Doorbreek het isolement, moedig de persoon aan om zich te laten helpen
- Spreek eenvoudige en realistische stappen af die de persoon kan nemen en associeer deze zoveel mogelijk met de behandeling
- Richt u op beschermende factoren
- Kom terug bij uzelf, wees authentiek

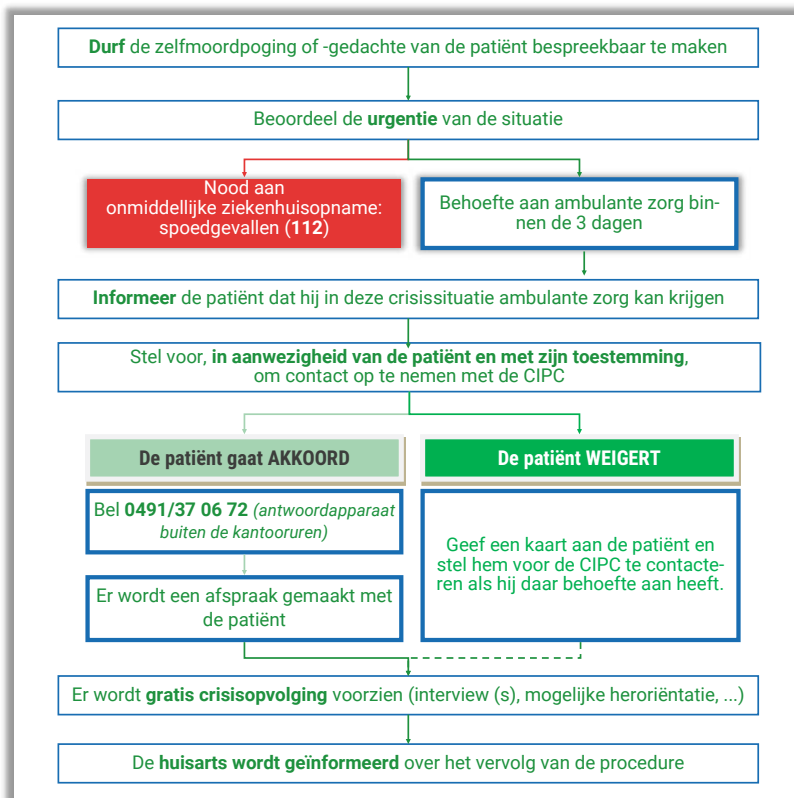
## TE VERMIJDEN

- De intenties in twijfel trekken
- De situatie van de persoon vergelijken met een andere om zo te relativiseren
- Morele principes invoeren om de persoon verantwoordelijk te maken
- Geliefden aanhalen als een verplichting om te leven
- Redenen opsommen om geen zelfmoord te plegen
- Koste wat kost positief blijven
- Zich overgeven aan fatalisme
- De daad als "dom" of laf bestempelen
- Het lijden bagatelliseren of dramatiseren
- Meegaan in geheimhouding



## 2 CELLULE D'INTERVENTION PSYCHOLOGIQUE DE CRISE (CIPC) - FR COCOF

In het geval van een acute suicidale crisis en/of wanneer tot de daad wordt overgegaan, draagt de snelheid van de zorgverlening bij aan de preventie. De huisarts heeft niet altijd de tijd en/of de middelen om de nodige psychosociale opvolging te doen. De CIPC van het Centre de Prévention du Suicide (Centrum voor zelfmoordpreventie) kan **snel en gratis zorg** verlenen.



### Voor meer informatie of om kaarten voor patiënten te bestellen:

Centre de Prévention du Suicide  
 Tel. 02 650 08 69 – Noodnummer: **0491/37 06 72**  
 cps@preventionsuicide.be - www.preventionsuicide.be

Deze praktische fiche werd opgesteld op basis van documenten van het Centre de Prévention du Suicide



### 4.3.3. Tabaksonwenning

Dit document is bestemd voor **Brusselse zorgverleners en socialehulpverleners** die volwassenen begeleiden die in orde zijn met hun verzekering. Het geeft een snel en beknopt overzicht van de steun en terugbetalingen die in Brussel beschikbaar zijn. Die verschillen naargelang het gewest en het ziekenfonds.

## 1 HET ONDERWERP AANSNIJDEN

De mate waarin een poging om te stoppen met roken succesvol is, hangt af van de relatie en het gesprek met de professional bij wie de begunstigde aanklopt. Hoe begint u het gesprek?

- Rookt u?
- Hebt u ooit al willen stoppen met roken?
- Welk verband kan er zijn tussen wat u hebt en uw rookgedrag?
- Kunt u op een schaal van 0 tot 10 aangeven hoe gemotiveerd u bent om te stoppen met roken?

## 2 DOORVERWIJZEN NAAR BESCHIKBARE HULP

**Huisartsen** kunnen voor begeleiding zorgen bij stoppen met roken. Zij kunnen worden gesteund door van Domus Medica\* ([www.domusmedica.be](http://www.domusmedica.be)) en de Franstalige Wetenschappelijke Vereniging voor Huisartsgeneeskunde ([www.ssmg.be](http://www.ssmg.be)). Vragen voor rookstopbegeleiding kunnen ook worden verwezen naar **tabakologen** (medische, gezondheids- of psychologische professionals met een opleiding in tabacologie). Er bestaan verschillende soorten hulp in Brussel. **Individuele** begeleiding kan aangewezen zijn in het kader van persoonlijke ondersteuning en opvolging. Bij begeleiding **in groep** kunnen ervaringen worden gedeeld en uitgewisseld.

INDIVIEUELE BEGELEIDING	BEGELEIDING IN GROEP
<p><b>Begeleiding door een tabakoloog</b></p> <p><b>Wat is het?</b> De tabakoloog is een medische, gezondheids- of psychologische professional die opgeleid en gecertificeerd is in de tabakologie . (interuniversitaire door de overheden erkende opleiding).</p> <p><b>Plaats:</b> Privépraktijk of ziekenhuis</p> <p><b>Contact :</b> De online repertoria van de VRGT - NI (<a href="http://rookstop.vrgt.be">→rookstop.vrgt.be</a>) en van FARES - Fr (<a href="http://repertoire.fares.be">→repertoire.fares.be</a>)</p>	<p><b>Rookstopbegeleiding in groep</b></p> <p><b>Wat is het?</b> Tijdens rookstoptrainingen in groep kunnen, onder begeleiding van een gecertificeerd tabakoloog, ervaringen en moeilijkheden worden gedeeld met een groep.</p> <p><b>Plaats:</b> Kan verschillen</p> <p><b>Contact :</b> NI → <a href="http://rookstop.vrgt.be">rookstop.vrgt.be</a> Fr → <a href="http://repertoire.fares.be">repertoire.fares.be</a></p> <p><b>Terugbetaling:</b> zie ommezijde</p>
<p><b>Les Centres d'Aide aux Fumeurs (CAF®)</b></p> <p><b>Wat is het?</b> Deze centra helpen mensen om hun tabaksverslaving onder controle te krijgen. Er wordt multidisciplinaire ondersteuning geboden.</p> <p><b>Plaats:</b> Ziekenhuis</p> <p><b>Contact :</b> VRGT - NI (<a href="http://rookstop.vrgt.be">→rookstop.vrgt.be</a>)</p> <p><b>Terugbetaling:</b> zie ommezijde</p>	<p><b>Ligue 'Vie et Santé' - 'plan de 5 jours' (vijfdagenplan)</b></p> <p><b>Wat is het?</b> Het 'plan de 5 jours' (vijfdagenplan) helpt mensen om samen te stoppen met roken. Tijdens de vijf dagen overwinnen mensen hun nicotineverslaving. Er worden verschillende aspecten van stoppen met roken besproken: gedragsafhankelijkheid, psychologische afhankelijkheid, gewichtsverlies enz.</p> <p><b>Plaats:</b> Kan verschillen</p> <p><b>Contact:</b> 0475 25 61 22 (dhr. Yves Pierre)</p> <p><b>Terugbetaling:</b> Gratis</p>
<p><b>Tabakstop</b></p> <p><b>Wat is het?</b> Tabakstop is een gratis telefonisch aanbod met rookstopbegeleiding door een gecertificeerde tabakoloog. Bovendien is er de mogelijkheid tot gratis NRT (Nicotine Replacement Therapy).</p> <p><b>Plaats:</b> via telefoon</p> <p><b>Contact :</b> 0800 111 00</p> <p><b>Terugbetaling:</b> Gratis</p>	



## 3 TERUGBETALINGEN

De terugbetalingen zijn verschillend naargelang het gewest waar de patiënt gedomicilieerd is

### 1-TERUGBETALING VAN DE BEGELEIDING

#### > In de praktijk

Acht raadplegingen over een periode van twee jaar bij een erkende tabakoloog of bij een huisarts (in Brussel) worden terugbetaald door het ziekenfonds.

#### Eerste raadpleging

- Raadplegingstijd: 45 min.
- Terugbetaling: € 30
- Nomenclatuur ambulante en voor een gehospitaliseerde patiënt: [www.iriscare.brussels](http://www.iriscare.brussels)

#### 7 volgende raadplegingen

- Raadplegingstijd: 30 min.
- Terugbetaling: € 20
- Nomenclatuur ambulante en voor een gehospitaliseerde patiënt: [www.iriscare.brussels](http://www.iriscare.brussels)

#### Zwangere vrouwen

- Terugbetaling: € 30 bij elke raadpleging
- Nomenclatuur ambulante en voor een gehospitaliseerde patiënt: [www.iriscare.brussels](http://www.iriscare.brussels)

#### > Administratieve documenten

Voor meer informatie en het downloaden van documenten → [www.iriscare.brussels](http://www.iriscare.brussels)

### 2-TERUGBETALING VAN GENEESMIDDELEN

#### Zyban®

- Terugbetaling: Enkel voor patiënten ≥ 35 jaar en COPD.
- Bewijs van professionele begeleiding vereist gedurende het volledige rookstoptraject.
- Meer informatie: Tabak Stop ([→ www.tabakstop.be](http://www.tabakstop.be))

#### Nicotinevervangers

- Niet terugbetaald.
- Financiële tussenkomst van Tabakstop voor 6 weken nicotinevervangers bij verhoogde verzekeringstegemoetkoming/ Omnio/WIGW.
- Meer informatie: 0800 111 00 van 15u tot 19u.

### 3-AANVULLENDE TEGEMOETKOMING ZIEKENFONDS

Sommige ziekenfondsen bieden aanvullende steun aan voor de aankoop van nicotinevervangers of rookstopbegeleiding.

Meer informatie: Contacteer het ziekenfonds van de patiënt of raadpleeg het dossier "[aanvullende voor- delen van ziekenfondsen 2021](#)" ([→ www.brusano.brussels](http://www.brusano.brussels))

## 4 OPLEIDINGEN

### IK WIL EEN OPLEIDING TABAKOLOGIE VOLGEN

#### > Tabakoloog worden:

In het Nederlands: [Tabakoloog worden? | Rookstop](#) ([→ rookstop.vrgt.be](http://rookstop.vrgt.be))

In het Frans: [Formation en tabacologie du FARES asbl](#) ([→ www.fares.be](http://www.fares.be))

#### > Voortgezette opleiding tabacologie (voor elke zorgverlener/ socialehulpverlener):

In het Nederlands: Navorming tabakologen ([→ VRGT](http://www.vrgt.be))

In het Frans: [→ www.fares.be](http://www.fares.be)

## 5 Ook zij staan voor u klaar\*

\* niet-limitatieve lijst

### → Voor mantelzorgers

Een vzw die mantelzorgers ondersteunt en hen informeert over hun rechten. Er is een telefonische permanentie om in te spelen op hun behoeften.

**Neem contact op met:** 02/474.02.55  
(dinsdag en donderdag van 9u. tot 11u.)  
info@aidantsproches.brussels  
[www.aidantsproches.brussels](http://www.aidantsproches.brussels)  
jeunes aidants proches:  
[jeunesaidantsproches.be](http://jeunesaidantsproches.be)

Een netwerk van mantelzorgers die informatie, uitwisseling, luisterbereidheid biedt en dit volledig gratis. [www.reseau-sam.be](http://www.reseau-sam.be)

Pro-famille: Psychologische voorlichting van de naasten van een persoon met schizofrenie of een aanverwante stoornis [profamille.site](http://profamille.site)

Ondersteuning van mantelzorgers kan ook de deelname aan praatgroepen inhouden

### → Peer support

Peer support is het delen van ervaringen met betrekking tot problemen/moeilijke situaties. De peer, die als voldoende hersteld wordt beschouwd, heeft door persoonlijke ervaring kennis en vaardigheden verworven, die eventueel door opleiding zijn versterkt. Hij/zij is bereid deze vaardigheden te delen om mensen in gelijkaardige situaties te steunen, te inspireren en te begeleiden.

Peer support is gebaseerd op de overtuiging dat iedereen kan herstellen, in zijn/haar eigen tempo, en dat herstel voor iedereen mogelijk is, met de nodige steun.

Zie de kaart voor peer support:  
[cartographie-pair-aidance.be](http://cartographie-pair-aidance.be)

### → Voor zelfstandigen

Zelfstandigen zijn bijzonder zwaar getroffen door de coronacrisis. Tot 4 gratis sessies voor psychologische zorg per telefoon of videoconferentie zijn mogelijk (aanbod enkel voor Franstalige zelfstandigen).

**Neem contact op met:** 0800/300.25  
(maandag tot vrijdag van 8.30u. tot 17u.)  
U kunt ook bijdragen aan het systeem als waarnemer: informatie doorgeven en waarschuwen. Meer informatie: 0817 77 870

Om als psycholoog in aanmerking te komen, moet u:

- beschikken over het visum van de FOD om klinische psychologie of klinische orthopedagogie uit te oefenen
- ingeschreven zijn bij de Psychologencommissie
- minstens 3 jaar klinische ervaring hebben
- zelfstandige of werknemer zijn in een zorginstelling (afzonderlijke overeenkomsten)
- een overeenkomst ondertekenen met de vzw 'Un pass dans l'impasse': [alert@un-pass.be](mailto:alert@un-pass.be)

Eenheidstarief: € 61,79/sessie (45-60 min.)  
(gratis voor de beller)

#### Meer informatie:

[www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/brochure\\_psy\\_zelfstandigen\\_nood\\_covid19.pdf](http://www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/brochure_psy_zelfstandigen_nood_covid19.pdf)



### → Huisvesting

Bru4home: Sinds 2016 laat het intersectorale platform Bru4Home achttien institutionele partners uit verschillende voorzieningen (hulp aan daklozen, justitieel welzijnswerk, jeugd, hulp aan gehandicapten, geestelijke gezondheid, sociale actie, verslavingsproblematieken) samenwerken om duurzame huisvestingsoplossingen te vinden voor hun doelgroepen in precare situaties en daarbij psychosociale ondersteuning op maat te garanderen. [bru4home.be](http://bru4home.be)

**Unmet Needs:** Een project van Hermes+, werkt met mensen met complexe psychiatrische problemen die slecht gehuivest zijn, met methoden als case management en overleg. <https://hermesplus.be/ik-zoek-hulp/unmet-need/>

### → Telefoonlijnen

Raadpleeg het repertorium 'geestelijke gezondheid'

### → Psychologische begeleiding in 'maison médicale' (wijkgezondheidscentrum)

Sommige 'maisons médicales' bieden psychologische begeleiding aan. [www.maisonmedicale.org](http://www.maisonmedicale.org)

### → Arbeidsgeneeskunde

De opdracht van de arbeidsgeneeskunde is het voorkomen van psycho-medisch-sociale risicofactoren op de werkplek. **Meer weten?** Neem contact op met de arbeidsgeneeskundige dienst van uw instelling. OF raadpleeg uw informaticaportaal [www.mijngezondheid.belgie.be](http://www.mijngezondheid.belgie.be)

### → Verslaving

Verslaving en geestelijke gezondheid zijn vaak met elkaar verbonden. Indien u een professional bent die moeilijkheden ondervindt in de omgang met uw doelgroep, gekoppeld aan verslaving, biedt Infor-Drogues u ondersteuning.

**Contact** 02 227 52 61 van maandag tot vrijdag van 9 tot 17 uur; Per e-mail, via [prevention@infordrogues.be](mailto:prevention@infordrogues.be)

Infor-Drogues biedt ook ondersteuning voor familieleden. Bel 02 227.52.52 van maandag tot woensdag van 9 tot 21 uur, donderdag van 13 tot 21 uur, vrijdag van 9 tot 17 uur en zaterdag van 10 tot 14 uur.

### → Complexere stoornissen

Brusselse liga voor geestelijke gezondheid [www.lbsm.be](http://www.lbsm.be)

### → Zelfmoordcrisis

Centrum ter Preventie van Zelfdoding [www.preventiezelfdoding.be](http://www.preventiezelfdoding.be)

De hulplijn van het Centre de Prévention du Suicide / Centrum ter Preventie van Zelfdoding: [0800 32 123](tel:080032123) / [1813](tel:1813)

→ **Gerechtigde beschermingsmaatregelen** [justitie.belgium.be/nl/themas\\_en\\_dossiers/personen\\_en\\_gezinnen/bescherming\\_van\\_meerderjarigen/gerechtigde\\_bescherming/een\\_gerechtigde\\_beschermingsmaatregel\\_aanvragen](http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/bescherming_van_meerderjarigen/gerechtigde_bescherming/een_gerechtigde_beschermingsmaatregel_aanvragen)

### → Affectief, relationeel en seksueel leven

**ADITI asbl:** Voor mensen met psychische problemen die moeilijkheden ondervinden in hun relationele of seksuele leven zijn er professionele diensten voor seksuele ondersteuning, zoals ADITI asbl (franstalig). [www.aditiwb.be](http://www.aditiwb.be)

## 6 Bijlagen

### HULPINSTANTIES BUITEN HET NETWERK 'GEESTELIJKE GEZONDHEID'

Voorbeelden: wijkcentra, gemeenschapscentra (vele activiteiten), patiëntenverenigingen, centres de planning familial, wijkgezondheidscentra, thuiszorg enz.

Type instantie	Contactpersoon	Contactgegevens	Toelichting

### HULPINSTANTIES GESPECIALISEERD IN 'GEESTELIJKE GEZONDHEID'

Voorbeelden: Zelfstandige psychologen, CGG, adviescentra, psychiatrische ziekenhuizen, residentiële diensten enz.

Type instantie	Contactpersoon	Contactgegevens	Toelichting

## INSTANTIES BIJ CRISIS EN NOODSITUATIES (AL DAN NIET GESPECIALISEERD)

Voorbeelden: Mobile crisisseenheden, ziekenhuizen, CGG enz.

Type instantie	Contactpersoon	Contactgegevens	Toelichting

## ONLINE/TELEFONISCHE HULP

Voorbeelden: Teleonthaal, Centrum ter Preventie van Zelfdoding, Helpdesk, Atome, Crisis-BXL enz.

Type instantie	Contactpersoon	Contactgegevens	Toelichting





Lined writing area with 20 horizontal lines.







**Brusano is een pluralistische en bicommunautaire coördinatie- en ondersteuningsdienst voor eerstelijnszorgverleners. Brusano voert de opdrachten uit van het platform voor palliatieve zorg.**

**Die ondersteuning betreft ook de samenwerking met alle zorgverleners en sociale hulpverleners in Brussel.**

**Brusano zet zich, door middel van concrete ondersteuning voor zorgverstrekkers, in voor:**

#### **Lesbaarheid van het systeem**

De burger en de Brusselse zorgverlener vinden gemakkelijk de informatie die ze nodig hebben op het ogenblik dat ze er nood aan hebben, rekening houdend met het subsidiariteitsprincipe (step-up care) ook op territoriaal vlak.

#### **Coördinatie en multidisciplinariteit**

Iedere persoon die chronische en/of complexe opvolging nodig heeft, krijgt gecoördineerde, interdisciplinaire zorg en ondersteuning waarbij hij en zijn mantelzorgers partners zijn. De continuïteit van de dienstverlening en van informatie wordt gegarandeerd.

#### **Toegankelijkheid en kwetsbaarheden**

Iedere persoon die chronische en/of complexe opvolging nodig heeft, krijgt gecoördineerde, interdisciplinaire zorg en ondersteuning waarbij hij en zijn mantelzorgers partners zijn. De continuïteit van de dienstverlening en van informatie wordt gegarandeerd. Personen die in zware armoede leven, die uitermate kwetsbaar zijn omwille van hun levensomstandigheden of risicogedrag, en in het bijzonder personen die sociaal gediscrimineerd worden, hebben toegang tot de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben.

#### **Wijkbenadering**

Iedere Brusselaar vindt, wanneer hij dit wenst, de diensten die hij nodig heeft dichtbij zijn leefomgeving. De wijk is met zijn formele en informele partners een plaats voor sociale ondersteuning en solidariteit.

- Diabetes type 2 |  
Zorgsystemen
- Palliatieve zorg en levenseinde
- Geestelijke gezondheid:  
eerstelijnszorgaanbod
- Thuishulp voor personen van 60 jaar of ouder

---

In de Focussen staan repertoria,  
FAQ's en Focus Live (webinars).

→ Ga naar [brusano.brussels](https://brusano.brussels)



*Collectief actie ondernemen om  
de welzijns- en gezondheids-  
organisatie te veranderen.*

Helpdesk: +32 2 880 29 80  
info@brusano.brussels  
RPM / RPR : BE0711.719.484

E.R. / V.U. : Michel De Volder,  
rue de l'Association 15  
Verenigingstraat,  
1000 Bruxelles / Brussel